

Υπόθεση C-41/24

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

22 Ιανουαρίου 2024

Αιτούν δικαστήριο:

High Court (Ιρλανδία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

1η Δεκεμβρίου 2023

Προσφεύγουσα:

Waltham Abbey Residents Association

Καθών η προσφυγή:

An Bord Pleanála

Ιρλανδία

Γενικός Εισαγγελέας (The Attorney General)

Παρισταμένης της:

O' Flynn Construction Co. Unlimited Company

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Η κύρια δίκη αφορά προσφυγή που ασκήθηκε ενώπιον του High Court (Ιρλανδία) από την προσφεύγουσα ένωση κατοίκων με την οποία αμφισβητείται η απόφαση του πρώτου καθού η προσφυγή, An Bord Pleanála (στο εξής: Συμβούλιο) περί χορήγησης άδειας ανοικοδόμησης στην παρισταμένη κυρία του έργου, O' Flynn Construction Co. Unlimited Company, για ένα έργο στρατηγικής οικιστικής ανάπτυξης που συνίσταται στην ανέγερση 123 διαμερισμάτων και τις συναφείς εργασίες στο Ballincollig, της κομητείας του Cork (Ιρλανδία).

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως

Κατά το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, ζητείται η ερμηνεία του άρθρου 4, παράγραφος 4, και της παραγράφου 3, του παραρτήματος ΙΑ, της οδηγίας 2011/92 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2014/52 [στο εξής: οδηγία 2011/92 ή Οδηγία].

Προδικαστικά ερωτήματα

«1. Έχει το άρθρο 4, παράγραφος 4, και/ή η παράγραφος 3 του παραρτήματος ΙΑ, της οδηγίας 2011/92, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2014/52, κατ'ορθή ερμηνεία υπό το πρίσμα της αρχής της προφύλαξης, την έννοια ότι στην περίπτωση που πρέπει να προσκομιστούν πληροφορίες που εμπίπτουν στο παράρτημα ΙΑ της Οδηγίας και όταν η αρμόδια αρχή έχει στην κατοχή της υλικό από το οποίο συνάγεται ότι ζωικά είδη ή οικοτόποι ενδέχεται να επηρεασθούν από ένα έργο, ο ενδιαφερόμενος κύριος του έργου πρέπει να συλλέξει όλες τις κρίσιμες πληροφορίες όσον αφορά τα είδη ή τους οικοτόπους που ενδέχεται να επηρεασθούν από το έργο διενεργώντας ο ίδιος ή αποκτώντας πρόσβαση σε επιστημονικές μελέτες ικανές να άρουν τυχόν αμφιβολίες περί σημαντικών επιπτώσεων σε αυτά τα είδη ή αυτούς του οικοτόπους και ότι σε περίπτωση απουσίας των αποτελεσμάτων τέτοιων μελετών, η αρμόδια αρχή πρέπει να ενημερωθεί σχετικά και υποχρεούται να ενεργήσει με βάση την απουσία επαρκών πληροφοριών προς άρση των αμφιβολιών ως προς το εάν το έργο θα έχει σημαντικές επιπτώσεις για το περιβάλλον;

2. Έχει το άρθρο 4, παράγραφος 4, και/ή η παράγραφος 3 του παραρτήματος ΙΑ, της οδηγίας 2011/92, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2014/52, κατ'ορθή ερμηνεία υπό το πρίσμα της αρχής της προφύλαξης, την έννοια ότι στην περίπτωση που πρέπει να προσκομιστούν πληροφορίες που εμπίπτουν στο παράρτημα ΙΑ της Οδηγίας, η αρμόδια αρχή οφείλει να αποκλείσει οποιαδήποτε αμφιβολία ως προς την επέλευση σημαντικών συνεπειών στο περιβάλλον εφόσον προτείνει να μην υποβληθεί το έργο σε εκτίμηση βάσει των άρθρων 5 έως 10 της Οδηγίας και, συνεπώς, ότι εάν κατά τη διαδικασία του άρθρου 4, παράγραφος 2, της Οδηγίας, η αρμόδια αρχή δεν έχει στην κατοχή της επαρκή πληροφοριακά στοιχεία για τον αποκλεισμό τυχόν αμφιβολιών ως προς το εάν το συγκεκριμένο έργο θα έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, το έργο πρέπει να υποβληθεί σε εκτίμηση βάσει των άρθρων 5 έως 10 της Οδηγίας;

3. Σε περίπτωση εν γένει αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, προκύπτουν τέτοιες συνέπειες στον βαθμό που οι δυνητικές σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον αφορούν είδη τα οποία ενδέχεται να επηρεασθούν από το έργο, όταν τα είδη αυτά τυγχάνουν αυστηρής προστασίας δυνάμει του άρθρου 12 της οδηγίας 92/43, λαμβανομένης υπόψη, μεταξύ άλλων, της σημασίας των εν

λόγω ειδών όπως αναγνωρίζεται από το άρθρο 13, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2011/92 και την αιτιολογική σκέψη 11 της οδηγίας 2014/52;

4. Έχει το άρθρο 4, παράγραφος 4, και/ή η παράγραφος 3, του παραρτήματος ΠΑ, της οδηγίας 2011/92, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2014/52, κατ' ορθή ερμηνεία υπό το πρίσμα της αρχής της προφύλαξης, την έννοια ότι εάν, μετά την παροχή πληροφοριών από τον κύριο του έργου όπως ορίζει το παράρτημα ΠΑ της οδηγίας, παρασχεθούν από τρίτους στην αρμόδια αρχή πρόσθετες πληροφορίες οι οποίες είναι αντικειμενικώς ικανές να δημιουργήσουν αμφιβολίες ως προς τις επιπτώσεις του έργου στο περιβάλλον, ο κύριος του έργου οφείλει είτε να παράσχει στην αρμόδια αρχή περαιτέρω πληροφορίες οι οποίες θα άρουν τις αμφιβολίες αυτές είτε να ενημερώσει την αρμόδια αρχή σχετικά με την απουσία σχετικών πληροφοριών ή η ίδια η αρμόδια αρχή υποχρεούται να αναζητήσει περαιτέρω πληροφορίες οι οποίες θα αποκλείσουν τις εν λόγω αμφιβολίες ή, επικουρικώς, να αποφασίσει ότι απαιτείται η διενέργεια εκτιμήσεως κατ' εφαρμογήν των άρθρων 5 έως 10 της Οδηγίας λόγω της απουσίας πληροφοριακών στοιχείων ικανών να άρουν τις αμφιβολίες ως προς το εάν το έργο θα έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον;

5. Σε περίπτωση εν γένει αρνητικής απαντήσεως στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, προκύπτουν τέτοιες συνέπειες στον βαθμό που οι δυνητικές σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον αφορούν είδη τα οποία ενδέχεται να επηρεασθούν από το έργο, όταν τα είδη αυτά τυγχάνουν αυστηρής προστασίας δυνάμει του άρθρου 12 της οδηγίας 92/43, λαμβανομένης υπόψη, μεταξύ άλλων, της σημασίας των εν λόγω ειδών όπως αναγνωρίζεται από το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2011/92 και την αιτιολογική σκέψη 11 της οδηγίας 2014/52;»

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και συναφής νομολογία

Άρθρο 191 ΣΛΕΕ.

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας [στο εξής: οδηγία 92/43]. Το άρθρο 12 ορίζει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να θεσπισθεί ένα καθεστώς αυστηρής προστασίας των ζωικών ειδών που αναφέρονται στο παράρτημα IV, στοιχείο α΄. Στο παράρτημα IV, στοιχείο α΄, απαριθμούνται τα ακόλουθα είδη νυχτερίδων: Microchiroptera – όλα τα είδη, Megachiroptera –Pteropodidae, Roussettus aegyptiacus.

Οδηγία 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2014/52. Το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, ορίζει ότι η εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων εντοπίζει, περιγράφει και αξιολογεί δεόντως, υπό το πρίσμα κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης, τις άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις ενός έργου, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των ειδών και οικοτόπων που προστατεύονται από τις οδηγίες 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΟΚ. Κατά το άρθρο

4, παράγραφοι 2 και 4, για τα έργα που απαριθμούνται στο παράρτημα II, τα κράτη μέλη αποφασίζουν κατά πόσο το έργο θα υποβληθεί σε εκτίμηση σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 10. Όταν τα κράτη μέλη αποφασίζουν να ζητήσουν εκτίμηση για τα έργα που απαριθμούνται στο παράρτημα II, ο κύριος του έργου υποχρεούται να παράσχει πληροφορίες σχετικά με τα χαρακτηριστικά του έργου και τις σημαντικές επιπτώσεις που ενδέχεται να έχει για το περιβάλλον. Ο λεπτομερής κατάλογος των πληροφοριών που πρέπει να παρασχεθούν παρατίθεται στο παράρτημα IIΑ. Στο παράρτημα III καθορίζονται τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία αποφασίζεται εάν τα απαριθμούμενα στο παράρτημα II έργα πρέπει να υποβληθούν σε εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Οδηγία 2014/52/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Απριλίου 2014, για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/92/ΕΕ σχετικά με την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, αιτιολογική σκέψη 11.

Σύμβαση σχετικά με την πρόσβαση στην πληροφόρηση, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την προσφυγή στη δικαιοσύνη για θέματα περιβάλλοντος, η οποία υπογράφηκε στο Aarhus, Δανία, στις 15 Ιουνίου 1998.

Σχετική νομολογία του Δικαστηρίου

Απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 1999, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας (C-392/96, ECLI:EU:C:1999:431).

Απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 1999, World Wildlife Fund κατά Autonome Provinz Bozen κ.λπ. (C-435/97, ECLU:EU:C:1999:217).

Απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2002, Επιτροπή κατά Ελλάδας (C-103/00, ECLI:EU:C:2002:60).

Απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2004, Waddenvereniging et Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, ECLI:EU:C:2004:482, σκέψη 44).

Απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 2006, Επιτροπή κατά Γερμανίας (C-98/03, ECLI:EU:C:2006:3).

Απόφαση της 14ης Ιουνίου 2007, Επιτροπή κατά Φινλανδίας (C-342/05, ECLI:EU:C:2007:341).

Προτάσεις της γενικής εισαγγελέα E. Sharpston της 18ης Οκτωβρίου 2011, στην υπόθεση Boxus κ.λπ. (C-128/09, ECLI:EU:C:2011:319).

Απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2011, Boxus κ.λπ. (C-128/09, ECLI:EU:C:2011:667).

Απόφαση της 24ης Μαρτίου 2011, Επιτροπή κατά Βελγίου (C-435/09, EU:C:2011:176, σκέψη 64).

Απόφαση της 11ης Φεβρουαρίου 2015, Marktgemeinde (C-531/13, ECLI:EU:C:2015:79).

Απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, East Sussex County Council (C-71/14, ECLI:EU:C:2015:656)

Απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2016, Επιτροπή κατά Ελλάδα (C-504/14, ECLI:EU:C:2016:847).

Απόφαση της 31ης Μαΐου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-526/16, ECLI:EU:C:2018:356, σκέψεις 66 και 67).

Απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2018, Holohan κ.λπ. (C-461/17, ECLI:EU:C:2018:8843).

Απόφαση της 4ης Μαρτίου 2021, Föreningen Skydda Skogen (C-473/19, ECLI:EU:C:2021:166).

Απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2022, Namur Est κατά Region Wallonie (C-463/20, ECLI:EU:C:2022:121).

Προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott της 15ης Ιουνίου 2023, Eco Advocacy CLG (C-721/21, ECLI:EU:C:2023:39), και

Απόφαση της 15ης Ιουνίου 2023, Eco Advocacy CLG (C-721/21, ECLI:EU:C:2023:477).

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου και εθνική νομολογία

Η Planning and Development Regulations 2001 [κανονιστική πράξη του 2001, περί σχεδιασμού και ανάπτυξης]. Άρθρο 109, παράγραφοι 2B, 4 και 5, και άρθρο 299B, παράγραφος 2, στοιχείο b.

Το άρθρο 109, παράγραφοι 2B, 4 και 5, διέπει την άσκηση προελέγχου από το Συμβούλιο σχετικά με το εάν συντρέχει ή όχι πραγματική πιθανότητα επέλευσης σημαντικών επιπτώσεων στο περιβάλλον οφειλόμενων στο προτεινόμενο έργο και, ως εκ τούτου, εάν απαιτείται ή όχι η διενέργεια ΕΠΕ. Το Συμβούλιο οφείλει να λάβει υπόψη του τα κριτήρια που καθορίζονται στο Παράρτημα 7, τις πληροφορίες που του έχουν υποβληθεί κατ' εφαρμογήν του Παραρτήματος 7A, τυχόν περαιτέρω πληροφοριακά στοιχεία από τα μνημονευόμενα στην παράγραφο 2A, στοιχείο a, και, εφόσον υπάρχει, την περιγραφή για την οποία γίνεται λόγος στην παράγραφο 2A, στοιχείο b, καθώς και, εφόσον είναι συναφή, τα διαθέσιμα αποτελέσματα προκαταρκτικών ελέγχων ή εκτιμήσεων που έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ένωσης αναφορικά με τις επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Κατά το άρθρο 299B, παράγραφος 2, στοιχείο b, όταν οι αναφερόμενες στην παράγραφο 1, στοιχείο b, σημείο ii, (II), πληροφορίες έχουν υποβληθεί από τον

αιτούντα και το αποτέλεσμα του προελέγχου εκ μέρους του Συμβουλίου είναι ότι υπάρχει πραγματική πιθανότητα επέλευσης σημαντικών επιπτώσεων στο περιβάλλον προερχόμενων από το προτεινόμενο έργο, το Συμβούλιο υποχρεούται να απορρίψει την αίτηση δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 3, στοιχείο α, του νόμου περί σχεδιασμού και οικιστικής ανάπτυξης (αγορές και μισθώσεις κατοικιών) [Planning and Development (Housing and Residential Tenancies)] του 2016.

Η European Communities (Bird and Natural Habitats) Regulations 2011 [κανονιστική πράξη του 2011, βάσει των ρυθμίσεων των ευρωπαϊκών κοινοτήτων (για τα πτηνά και τους φυσικούς οικοτόπους)], άρθρα 51 και 54.

Ο Planning and Development (Housing and Residential Tenancies) Act 2016 [νόμος του 2016, περί σχεδιασμού και οικιστικής ανάπτυξης (αγορές και μισθώσεις κατοικιών)], άρθρα 8, παράγραφος 3, στοιχείο α, και 9, παράγραφος 5.

Το άρθρο 8, παράγραφος 3, στοιχείο α, ορίζει ότι το Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει να μην εξετάσει οποιαδήποτε αίτηση του υποβληθεί δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 1, εφόσον κρίνει ότι η αίτηση χορήγησης άδειας ή η εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή η δήλωση επιπτώσεων για τις περιοχές Natura, εφόσον απαιτείται, είναι ανεπαρκείς ή ατελείς, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των κανονιστικών πράξεων για τη χορήγηση άδειας και οποιασδήποτε άλλης κανονιστικής πράξεως εκδιδόμενης βάσει του άρθρου 12 ή του άρθρου 177 του νόμου περί σχεδιασμού και οικιστικής ανάπτυξης του 2000, ή λαμβανομένων υπόψη ενδεχόμενων διαβουλεύσεων που πραγματοποιήθηκαν δυνάμει του άρθρου 6.

Σε περίπτωση που το Συμβούλιο δεν έχει κάνει χρήση της δυνατότητας που του παρέχει το άρθρο 8, παράγραφος 3, να μην εξετάσει καν τη σχετική αίτηση, το άρθρο 9, παράγραφος 5, ορίζει ότι το Συμβούλιο μπορεί να μη χορηγήσει άδεια για προτεινόμενο έργο στρατηγικής οικιστικής ανάπτυξης στο πλαίσιο αιτήσεως που έχει υποβληθεί δυνάμει του άρθρου 4, εφόσον κρίνει ότι το έργο είναι πρώιμο επειδή η εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή η δήλωση επιπτώσεων για τις περιοχές Natura, όπως υποβλήθηκαν με την αίτηση χορήγησης άδειας, ήταν ανεπαρκείς ή ατελείς.

Jennings και Anor κατά An Bord Pleanála [2023] IEHC 14

Shadowmill κατά An Bord Pleanála κ.λπ. [2023] IEHC 157 (Holland J.)

Monkstown Road Residents Association κατά An Bord Pleanála [2022] IEHC 318, [2022] 5 JIC 3106 (Holland J.)

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της κύριας δίκης

- 1 Στην Ιρλανδία διαβιούν 11 είδη νυχτερίδων και όλα τους απαριθμούνται στον κατάλογο της οδηγίας 92/43 με τα είδη που χρήζουν αυστηρής προστασίας.
- 2 Για τους σκοπούς της επίμαχης εν προκειμένω αιτήσεως χορήγησης άδειας για την κατασκευή του έργου, πραγματοποιήθηκε μελέτη υλοτόμησης και εκπονήθηκαν εκθέσεις προελέγχου για λογαριασμό του κυρίου του έργου για τους σκοπούς της ΕΠΕ κατ' εφαρμογήν της οδηγίας 2011/92, όπως τροποποιήθηκε, και της δέουσας εκτίμησης (ΔΕ) δυνάμει της οδηγίας 92/43. Η έκθεση προελέγχου για την ΕΠΕ δεν περιέχει καμία ειδική ανάλυση της χλωρίδας και της πανίδας, ούτε αναφέρεται στις επιπτώσεις που θα έχει το έργο στις νυχτερίδες, και στον πίνακα προελέγχου δεν υπάρχει αναφορά στη βιολογική ποικιλομορφία. Στην έκθεση προελέγχου για τη ΔΕ, δεν λαμβάνονται ειδικώς υπόψη οι πραγματικές επιπτώσεις στις νυχτερίδες, πέραν μιας γενικής αναφοράς στο ότι η «διαταραχή της πανίδας μπορεί να προκληθεί είτε ευθέως μέσω της απώλειας των οικοτόπων (όπως, για παράδειγμα, οι φωλιές των νυχτερίδων) είτε εμμέσως μέσω του θορύβου, των δονήσεων και της αύξησης των δραστηριοτήτων που συνδέονται με την κατασκευή και τη λειτουργία».
- 3 Η μοναδική αναφορά στη βιολογική ποικιλομορφία απαντά στην έκθεση προελέγχου ΔΕ, όπου γίνεται λόγος αποκλειστικώς για τους τόπους του Natura 2000 και όχι για την οικολογία αυτής καθ' εαυτήν της τοποθεσίας του έργου. Η δενδροκομική αξιολόγηση έγινε άπαξ και πραγματοποιήθηκε μόνο στη διάρκεια της ημέρας (όχι της νύχτας), ενώ δεν εξετάστηκε η δυνητική ή πραγματική χρήση των δένδρων από τις νυχτερίδες, ούτε το κατά πόσον η τοποθεσία χρησιμοποιείται για την αναζήτηση τροφής ή τη μετακίνησή τους. Δεν υπήρξε καμία μελέτη σχετική με τις νυχτερίδες ούτε οποιαδήποτε άλλη έρευνα η οποία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως επιστημονικά πλήρης σε σχέση με τη χρήση της τοποθεσίας από τις νυχτερίδες. Κατά συνέπεια, οι Ιρλανδικές Κατευθυντήριες Αρχές για την άμβλυση των επιπτώσεων στις νυχτερίδες (Bat Mitigation Guidelines Ireland) δεν τηρήθηκαν και ο κύριος του έργου ουδεμία εξήγηση έδωσε επ' αυτού.
- 4 Η προσφεύγουσα υπέβαλε ένσταση ενώπιον του Συμβουλίου στις 7 Ιουλίου 2020, επισημαίνοντας ότι το προτεινόμενο έργο απέχει λιγότερο από 400 μέτρα από τον ποταμό Lee στο εγγύτερο σημείο του και ότι ο ποταμός Lee έχει αναγνωριστεί ως σημαντικός οικότοπος σπάνιων και απειλούμενων ειδών νυχτερίδων καθώς και άλλων ειδών άγριων ζώων. Η υδάτινη οδός λειτουργεί ως διάδρομος βλάστησης τον οποίον χρησιμοποιούν τόσο οι νυχτερίδες όσο και άλλα ζώα για τη μετακίνησή τους από την ευρύτερη ύπαιθρο στο αστικό περιβάλλον.
- 5 Μολονότι η ένσταση της προσφεύγουσας ήγειρε ζητήματα όσον αφορά τον κίνδυνο επέλευσης σημαντικών επιπτώσεων στις νυχτερίδες, δεν ζητήθηκαν επιπλέον πληροφοριακά στοιχεία από τον κύριο του έργου μετά την υποβολή της. Ούτε ο επιθεωρητής ούτε το Συμβούλιο αναφέρθηκαν σε περαιτέρω πληροφορίες προκειμένου να αποσαφηνισθεί ο κίνδυνος επιπτώσεων στις νυχτερίδες. Πάντως,

η ένσταση της προσφεύγουσας δεν περιείχε κανένα επιστημονικό ή άλλο αποδεικτικό στοιχείο από το οποίο να προκύπτει ότι οι νυχτερίδες χρησιμοποιούν την επίμαχη τοποθεσία και το Συμβούλιο επισήμανε ότι δεν υπήρχαν αξιoσημείωτοι οικολογικοί προβληματισμοί για την επίμαχη περιοχή.

- 6 Ο επιθεωρητής εισηγήθηκε τη χορήγηση άδειας, στις 11 Σεπτεμβρίου 2020. Κατά την άποψή του, η συγκεκριμένη τοποθεσία δεν αποτελεί γενικώς κατάλληλο οικότοπο για είδη άγριων ζώων ή για είδη που παρουσιάζουν ενδιαφέρον από πλευράς διατήρησης, πρόσθεσε όμως ότι η υλοτόμηση θα πρέπει να πραγματοποιηθεί με βάση τις συμβουλές καταρτισμένων οικολόγων προκειμένου να αποτραπεί το ενδεχόμενο επιπτώσεων στις νυχτερίδες. Ο επιθεωρητής δεν προχώρησε σε προέλεγχο για την ΕΠΕ αλλά, αντιθέτως, έκρινε ότι, κατόπιν της προκαταρκτικής εξέτασής που πραγματοποίησε, ότι η διενέργεια προελέγχου δεν ήταν αναγκαία.
- 7 Η επίμαχη έκταση έχει εμβαδόν 1,13 εκταρίων και, κατά το παρελθόν, χρησιμοποιούνταν ως εργοτάξιο. Βρίσκεται εντός αστικού περιβάλλοντος. Στην τοποθεσία δεν υπάρχουν κτίρια τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως φωλιές από τις νυχτερίδες. Η μελέτη υλοτόμησης που πραγματοποιήθηκε συνίστατο στην οπτική επιθεώρηση όλων των δέντρων. Από τα 17 συνολικά δέντρα που βρίσκονται στην τοποθεσία, τα 13 θεωρήθηκε ότι είναι ήσσονος σημασίας και πρέπει να απομακρυνθούν. Τέσσερις βελανιδιές θα διατηρηθούν και δύο θα απομακρυνθούν. Στις έξι βελανιδιές που βρίσκονται στην τοποθεσία αναρριχώνται χαμαικυπάρισσοι του Λόσον, γεγονός το οποίο περιορίζει την πιθανότητα να χρησιμοποιηθούν από νυχτερίδες. Η τοποθεσία δεν έχει χαρακτηριστεί ως οικότοπος νυχτερίδων ή άλλων ζωικών ειδών από την Υπηρεσία Εθνικών Πάρκων και Άγριας Ζωής [National Parks and Wildlife Service (NPWS)] και δεν υπάρχουν ενδιαιτήματα νυχτερίδων ή καταγεγραμμένες θεάσεις νυχτερίδων στην περιοχή από το Εθνικό Κέντρο Δεδομένων Βιοποικιλότητας (National Biodiversity Data Centre).
- 8 Το Συμβούλιο αποφάσισε να χορηγήσει την άδεια στις 16 Σεπτεμβρίου 2020. Το Συμβούλιο προσυπέγραψε τον προέλεγχο του επιθεωρητή για τη ΔΕ, όχι όμως όσον αφορά το ζήτημα της ΕΠΕ. Αντ' αυτού, το Συμβούλιο διενήργησε το ίδιο τον προέλεγχο για την ΕΠΕ. Το Συμβούλιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι λόγω του είδους, της έκτασης και της τοποθεσίας στην οποία βρίσκεται το επίμαχο γεωτεμάχιο, το προτεινόμενο έργο δεν ήταν πιθανό να έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Το κεφάλαιο της απόφασης προελέγχου για την ΕΠΕ δεν παραπέμπει ούτε στο παράρτημα ΙΑ ούτε στο παράρτημα ΙΙ, ούτε σε οποιαδήποτε άλλη διάταξη της οδηγίας 2011/92 ή του δικαίου της Ένωσης εν γένει. Παραπέμπει απλώς στο άρθρο 109, παράγραφος 3, της Planning and Development Regulations του 2001. Η απόφαση του Συμβουλίου δεν αναφέρεται καθόλου στις νυχτερίδες και εγκολπώνεται απλώς το υλικό που προσκομίσθηκε αρχικώς από τον κύριο του έργου, χωρίς να εξετάζονται στο κεφάλαιο που επιγράφεται ΕΠΕ, τα ζητήματα τα οποία τέθηκαν ακολούθως όσον αφορά τις νυχτερίδες. Ωστόσο, η απόφαση περιλαμβάνει ένα νόμιμο μέτρο άμβλυνσης των επιπτώσεων στις νυχτερίδες, το οποίο σχετίζεται με την απόφαση προελέγχου και

αντικατοπτρίζει την άποψη του επιθεωρητή ότι, προκειμένου να αμβλυνθούν οι επιπτώσεις στις νυχτερίδες από την υλοτόμηση, αυτή θα πρέπει να πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις συμβουλές καταλλήλως καταρτισμένων οικολόγων.

- 9 Στις 3 Νοεμβρίου 2020, η προσφεύγουσα άσκησε προσφυγή ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου στρεφόμενη κατά της απόφασης χορήγησης άδειας από το Συμβούλιο. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι η συγκεκριμένη απόφαση είναι άκυρη διότι το Συμβούλιο έσφαλε στον βαθμό που δεν έλαβε καθόλου ή έλαβε ανεπαρκώς υπόψη του την πιθανή διατάραξη για τις νυχτερίδες ή τη βλάβη ή καταστροφή των τόπων ανάπαυσης των νυχτερίδων, κατά την έννοια του άρθρου 12 της οδηγίας 92/43 και των European Communities (Birds and Natural Habitats) Regulations του 2011, και ιδίως στον βαθμό που απέκλεισε την ύπαρξη ανάγκης για διενέργεια ΕΠΕ κατά το στάδιο προελέγχου, παρά την απουσία αποδεικτικών στοιχείων ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 10 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, λαμβανομένου υπόψη του καθεστώτος αυστηρής προστασίας των νυχτερίδων δυνάμει της οδηγίας 92/43, η πιθανή διατάραξη για τις νυχτερίδες ή η βλάβη ή καταστροφή των τόπων ανάπαυσής τους συνιστούν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον κατά την έννοια της οδηγίας 2011/92. Το Συμβούλιο δεν είχε στη διάθεσή του επαρκή πληροφοριακά στοιχεία ώστε να μπορεί να συμπεράνει ότι είναι απίθανη η επέλευση σημαντικών επιπτώσεων στο περιβάλλον. Κατά την άποψη της προσφεύγουσας, ο σκοπός της οδηγίας 2011/92 υπονομεύεται όταν ο κύριος του έργου και/ή η αρμόδια αρχή έχουν τη δυνατότητα να αποκλείσουν την πιθανότητα επέλευσης σημαντικών επιπτώσεων κατά το στάδιο του προελέγχου με βάση ατελείς και/ή ανεπαρκείς πληροφορίες. Στην περίπτωση που τα απαιτούμενα πληροφοριακά στοιχεία δεν είναι διαθέσιμα ή δεν προσκομίζονται από τον κύριο του έργου, το άρθρο 4, παράγραφος 4, της οδηγίας πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι επιβάλλει στον κύριο του έργου την υποχρέωση να ενημερώσει σχετικά την αρμόδια αρχή και ότι, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο επέλευσης σημαντικών επιπτώσεων. Εφόσον η αρμόδια αρχή στερείται, αντικειμενικώς, πληροφοριακών στοιχείων προκειμένου να αποκλεισθούν οι αμφιβολίες της ως προς το εάν το έργο θα έχει σημαντικές επιπτώσεις για το περιβάλλον, το έργο θα πρέπει υποχρεωτικώς να υποβληθεί σε εκτίμηση δυνάμει των άρθρων 5 έως 10 της οδηγίας. Επιπλέον, όσον αφορά τα είδη που απολαύουν αυστηρής προστασίας δυνάμει του άρθρου 12 της οδηγίας 92/43, η αρμόδια αρχή δεν μπορεί να αποφασίσει *a fortiori*, κατά το στάδιο του προελέγχου, να μην προβεί στη διενέργεια ΕΠΕ για τον λόγο ότι δεν της έχουν παρασχεθεί πληροφοριακά στοιχεία.
- 11 Το Συμβούλιο φρονεί ότι εναπόκειται κυρίως στην αρμόδια αρχή να αποφανθεί εάν διαθέτει επαρκείς πληροφορίες προκειμένου να ολοκληρώσει τον προέλεγχο για την ΕΠΕ σύμφωνα με την οδηγία 2011/92 και τη συναφή εθνική νομοθεσία.

Εάν δεν κρίνει ικανοποιητικές τις πληροφορίες που έχει στην κατοχή της, μπορεί να ζητήσει την υποβολή περαιτέρω πληροφοριών. Η οδηγία 2011/92 δεν απαιτεί από την αρμόδια αρχή να διενεργήσει ΕΠΕ απλώς και μόνο διότι αποφασίζει ότι δεν έχει στη διάθεσή της επαρκείς πληροφορίες. Κατά την άποψη του Συμβουλίου, είναι σημαντικό να μη συγχέεται η οδηγία 2011/92 με την οδηγία 92/43. Μολονότι αμφότερες οι οδηγίες αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος, είναι ανεξάρτητες η μία από την άλλη και επιβάλλουν διαφορετικές υποχρεώσεις στα κράτη μέλη όσον αφορά διάφορα έργα. Επιπλέον, τα μέτρα που καλείται να λάβει η αρμόδια αρχή προκειμένου να καταλήξει σε απόφαση δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος [2], της οδηγίας 2011/92 καθώς και οποιαδήποτε απόφαση ως προς το εάν είναι απαραίτητη η υποβολή περαιτέρω πληροφοριών, είτε από τον κύριο του έργου είτε από άλλες πηγές, απόκείνται στη διακριτική ευχέρεια της αρμόδιας αρχής και τούτο ουδόλως επηρεάζεται από το καθεστώς προστασίας των ειδών δυνάμει του άρθρου 12 της οδηγίας 92/43.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασης περί παραπομπής

- 12 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το Συμβούλιο στηρίχθηκε στο γεγονός ότι τόσο το ίδιο όσο και ο επιθεωρητής διαπίστωσαν την απουσία επιπτώσεων. Ωστόσο, κατά το αιτούν δικαστήριο, το γεγονός αυτό δεν σημαίνει λογικά ότι η συγκεκριμένη διαπίστωση αποκλείει οποιεσδήποτε αμφιβολίες ώστε να δικαιολογείται απόφαση περί μη διενέργειας ΕΠΕ. Η προσφεύγουσα φέρει μεν το βάρος αποδείξεως για να αντιστρέψει την άποψη του Συμβουλίου, πλην όμως παρέθεσε πλήθος στοιχείων τα οποία είναι ικανά να εγείρουν αμφιβολίες ακόμη και αν ληφθούν υπόψη σε συνάρτηση με άλλους παράγοντες που συνηγορούν υπέρ της απόψεως του Συμβουλίου.
- 13 Με βάση τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία, το αιτούν δικαστήριο καταλήγει στην πραγματική διαπίστωση ότι, μολονότι υπάρχουν ορισμένα πληροφοριακά στοιχεία βάσει των οποίων το Συμβούλιο θα μπορούσε να συμπεράνει ότι δεν είναι πιθανή η επέλευση σημαντικών επιπτώσεων στις νυχτερίδες, εντούτοις, απουσιάζουν οι πληροφορίες εκείνες που θα απέκλειαν κατηγορηματικά το ενδεχόμενο επέλευσης σημαντικών επιπτώσεων στις νυχτερίδες συνεπεία του έργου.
- 14 Κατά το αιτούν δικαστήριο, πρέπει, πρώτον, να εξακριβωθεί εάν το Συμβούλιο είναι υποχρεωμένο να αποκλείσει όλες τις εύλογες αμφιβολίες όσον αφορά τις σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον ή απλώς να λάβει μια «λογική» απόφαση η οποία θα στηρίζεται σε κάποιο διαθέσιμο υλικό, ακόμη και εάν ο μέσος λογικός άνθρωπος ενδέχεται να διαφωνεί. Δεύτερον, ζήτημα εγείρεται ως προς το κατά πόσον στην υπό κρίση υπόθεση πληρούται το συγκεκριμένο κριτήριο. Το πραγματικό αυτό ζήτημα απόκειται στην αξιολογική κρίση του αιτούντος δικαστηρίου. Εάν το αποφασιστικό κριτήριο συνίσταται στην άρση οποιασδήποτε εύλογης αμφιβολίας, τότε το κριτήριο αυτό δεν ικανοποιείται στην υπό κρίση υπόθεση. Εάν, όμως, το κριτήριο συνίσταται απλώς στη λήψη μιας λογικής

αποφάσεως, τότε, με βάση τα πραγματικά περιστατικά, το σχετικό κριτήριο πληρούται.

- 15 Όσον αφορά τα δύο πρώτα προδικαστικά ερωτήματα, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, σε σχέση με τον προέλεγχο των επιπτώσεων ενός έργου σε ζωικά είδη ή οικοτόπους, ότι ο έλεγχος αυτός θα είναι ατελής, ανεπαρκής και αναποτελεσματικός εκτός αν συνοδεύεται από τη σιωπηρή υποχρέωση είτε να διενεργηθούν ή να ζητηθούν επαρκείς επιστημονικές μελέτες είτε ληφθεί ως δεδομένο ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί η επέλευση επιπτώσεων. Ο σκοπός της οδηγίας 2011/92 θα υπονομευόταν, αν οι αρμόδιες αρχές είχαν τη δυνατότητα να αποφασίσουν να μη διενεργήσουν εκτίμηση δυνάμει των άρθρων 5 έως 10 σε μια περίπτωση όπου δεν έχει αποκλειστεί το ενδεχόμενο εύλογων αμφιβολιών ως προς την ύπαρξη σημαντικών επιπτώσεων. Η εφαρμογή της οδηγίας 2011/92 πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα το να αναγνωρίζεται η ύπαρξη κινδύνου εφόσον δεν είναι δυνατόν να αποκλειστεί βάσει αντικειμενικών στοιχείων.
- 16 Όσον αφορά το τρίτο και το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία συνδέονται με τη σημασία που πρέπει να αποδίδεται στο γεγονός ότι ένας είδος χρήζει αυστηρής προστασίας δυνάμει του άρθρου 12 της οδηγίας 92/43 του Συμβουλίου, το αιτούν δικαστήριο είναι της γνώμης ότι, λόγω του αυξημένου επιπέδου προστασίας που παρέχεται από την οδηγία 92/43, απαιτείται αυξημένος βαθμός βεβαιότητας ως προς την απουσία επιπτώσεων στα είδη αυτά για τους σκοπούς της οδηγίας 2011/92. Σύμφωνα με την απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2022, *Namur Est κατά Region Wallonie* (C-463/20, ECLI:EU:C: 2022:121) η εκτίμηση των επιπτώσεων σε προστατευόμενα είδη για τους σκοπούς της οδηγίας 92/43 πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας χορήγησης άδειας κατά την οδηγία 2011/92, όπερ σημαίνει ότι η αρμόδια αρχή πρέπει να έχει στη διάθεσή της επαρκείς πληροφορίες προερχόμενες από μελέτες και άλλα πληροφοριακά στοιχεία προκειμένου να αξιολογήσει τις επιπτώσεις του έργου σε οποιοδήποτε είδος προστατεύεται από την οδηγία 92/43.
- 17 Όσον αφορά το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι εφόσον δημιουργηθούν αμφιβολίες ως προς τις σημαντικές επιπτώσεις για το περιβάλλον από πρόσθετες πληροφορίες κατόπιν ενστάσεως που υποβάλλεται δυνάμει του παραρτήματος ΙΑ της οδηγίας 2011/92, τότε, είτε ο κύριος του έργου είτε η ίδια η αρμόδια αρχή οφείλουν να αναζητήσουν περαιτέρω πληροφορίες προκειμένου να αρθούν οποιεσδήποτε αμφιβολίες ως προς τις επιπτώσεις αυτές ή η αρμόδια αρχή πρέπει να θεωρήσει ότι δεν έχει αποκλειστεί το ενδεχόμενο τέτοιων επιπτώσεων.